Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

15 päivänä maaliskuuta 2012*

Tekijänoikeudet ja lähioikeudet tietoyhteiskunnassa — Rooman yleissopimuksen, TRIPS-sopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen välitön sovellettavuus unionin oikeusjärjestyksessä — Direktiivi 92/100/EY — 8 artiklan 2 kohta — Direktiivi 2001/29/EY — Yleisölle välittämisen käsite Hammaslääkärin vastaanotolla radioitse levitettyjen äänitteiden välittäminen yleisölle

Asiassa C-135/10,

jossa on kyse SEUT 267 perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte d'appello di Torino (Italia) on esittänyt 10.2.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.3.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Società Consortile Fonografici (SCF)

vastaan

Marco Del Corso,

Procuratore generale della Repubblican

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), E. Juhász, G. Arestis ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: V. Trstenjak,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.4.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Società Consortile Fonografici (SCF), edustajinaan avvocato L. Ubertazzi, avvocato F. Pocar ja avvocato B. Ubertazzi,

— Marco Del Corso, edustajinaan avvocato R. Longhin, avvocato A. Tigani Sava, avvocato L. Bontempi ja avvocato V. Vaccaro,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

— Irlanti, asiamiehenään barrister D. O'Hagan, avustajanaan barrister E. Fitzsimons ja barrister J. Jeffers,

— Kreikan hallitus, asiamiehenään G. Papadaki,

— Ranskan hallitus, asiamiehenään J. Gstalter,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Samnadda ja S. La Pergola,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.6.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61) 8 artiklan 2 kohdan ja tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10) 3 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Società Consortile Fonografici (jäljempänä SCF) ja hammaskirurgi Marco Del Corso ja jossa on kyse hammaslääkärin yksityisvastaanotolla tapahtuvasta suojattujen äänitteiden levittämisestä radioitse.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Marrakeshissa 15.4.1994 allekirjoitetun Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka on hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1), liitteenä 1 C olevassa teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyssä sopimuksessa (jäljempänä TRIPS-sopimus) on osa II, jonka otsikko on ”Tekijänoikeuksien saatavuutta, laajuutta ja käyttöä koskevat vaatimukset”. Tässä osassa on kyseisen sopimuksen 14 artiklan 1, 2 ja 6 kohta, joissa määrätään seuraavaa:

”1. Esittäjien esitysten äänitteelle tallentamisen osalta esittäjillä tulee olla mahdollisuus estää seuraavat toimet, jos niihin ryhdytään ilman heidän lupaansa: heidän tallentamattoman esityksensä tallentaminen ja sellaisen tallennuksen kopiointi. Esittäjillä tulee olla myös mahdollisuus estää seuraavat toimet, joihin ryhdytään ilman heidän lupaansa: heidän elävän esityksensä yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä ja välittäminen yleisölle.

2. Äänitteiden tuottajilla tulee olla oikeus sallia tai kieltää äänitteidensä suora tai välillinen kopiointi.

– –

6. Jäsen voi edellä 1–3 kohdissa tarkoitettujen oikeuksien osalta säätää ehtoja, rajoituksia, poikkeuksia ja varaumia siinä laajuudessa, kuin se on sallittua [esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta Roomassa 26.10.1961 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä Rooman yleissopimus)] nojalla. Kuitenkin Bernin yleissopimuksen (1971) 18 artiklan määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin myös esittäjien ja äänitteiden tuottajien äänitteisiin liittyviin oikeuksiin.”

4 Maailman henkisen omaisuuden järjestö (WIPO) hyväksyi 20.12.1996 Genevessä WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen ja WIPOn tekijänoikeussopimuksen. Nämä kaksi sopimusta hyväksyttiin Euroopan yhteisöjen puolesta 16.3.2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/278/EY (EYVL L 89, s. 6).

5 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 1 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Mikään tässä sopimuksessa ei vähennä olemassa olevia velvoitteita, joita sopimuspuolilla on toisiaan kohtaan [Rooman yleissopimuksen] perusteella.

2. Tämän sopimuksen mukaisesti myönnettävä suoja jättää kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin kohdistuvan tekijänoikeussuojan koskemattomaksi eikä millään tavalla vaikuta kyseiseen suojaan. Minkään määräyksen tässä sopimuksessa ei siten voida tulkita vaikuttavan kyseiseen suojaan.

3. Tällä sopimuksella ei ole yhteyttä muihin sopimuksiin, eikä se vaikuta muista sopimuksista johtuviin oikeuksiin ja velvoitteisiin.”

6 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan b kohdan mukaan tässä sopimuksessa ”äänitteellä” tarkoitetaan ”esityksen äänistä tai muista äänistä tai ääniä edustavista merkeistä tehtyä tallennetta, joka on muussa muodossa kuin elokuvateokseen tai muuhun audiovisuaaliseen teokseen sisältyvänä tallenteena”.

7 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan d kohdassa määrätään, että ”äänitetuottajalla” tarkoitetaan ”luonnollista tai oikeushenkilöä, jonka aloitteesta ja vastuulla tehdään ensimmäinen tallenne esityksen äänistä tai muista äänistä tai ääniä edustavista merkeistä”.

8 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kohdan mukaan esityksen tai äänitteen ”yleisölle välittämisellä” tarkoitetaan ”millä tahansa välineellä paitsi yleisradioimalla tapahtuvaa esityksen äänien tai äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien välittämistä yleisölle. 15 artiklaa sovellettaessa ’yleisölle välittäminen’ sisältää äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien saattamisen yleisön kuultaviin”.

9 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus tallennettujen esitysten saataville saattamiseen”, määrätään seuraavaa:

”Esittäjillä on yksinoikeus sallia äänitteille tallennettujen esitystensä saattaminen yleisön saataville johtimitse tai ilman johdinta siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada ne saatavilleen yksilöllisesti valitsemaansa paikkaan ja valitsemanaan aikana.”

10 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus äänitteiden saataville saattamiseen”, määrätään seuraavaa:

”Äänitetuottajilla on yksinoikeus sallia äänitteidensä saattaminen yleisön saataville johtimitse tai ilman johdinta siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada ne saatavilleen yksilöllisesti valitsemaansa paikkaan ja valitsemanaan aikana.”

11 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklan, jonka otsikko on ”Korvausoikeus yleisradioimisesta ja yleisölle välittämisestä”, sanamuoto on seuraava:

”1. Esittäjillä ja äänitetuottajilla on oikeus kertakaikkiseen kohtuulliseen korvaukseen kaupallisessa tarkoituksessa julkaistun äänitteen suorasta tai epäsuorasta käyttämisestä yleisradioimiseen tai mihin tahansa yleisölle välittämiseen.

2. Sopimuspuolet voivat kansallisessa lainsäädännössään säätää, että esittäjä tai äänitetuottaja tai molemmat voivat vaatia kertakaikkista kohtuullista korvausta käyttäjältä. Sopimuspuolet voivat antaa kansallisia säädöksiä, joissa esittäjän ja äänitetuottajan välisen sopimuksen puuttuessa määritellään ne ehdot, joiden mukaan esittäjät ja äänitetuottajat jakavat kertakaikkisen kohtuullisen korvauksen.

3. Sopimuspuoli voi WIPOn pääjohtajan haltuun talletetussa ilmoituksessa selittää, että se soveltaa 1 kappaleen määräyksiä vain tiettyihin käyttötapoihin tai että se rajoittaa niiden soveltamista jollakin muulla tavalla tai ettei se lainkaan sovella näitä määräyksiä.

4. Äänitteiden saattamista yleisön saataville johtimitse tai ilman johdinta siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada ne saatavilleen yksilöllisesti valitsemaansa paikkaan ja valitsemanaan aikana, pidetään tässä artiklassa äänitteiden julkaisemisena kaupallisessa tarkoituksessa."

12 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 23 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

"Sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan oikeusjärjestelmiensä mukaisesti ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia tämän sopimuksen soveltamisen varmistamiseksi."

13 WIPOn tekijänoikeussopimuksen 8 artiklassa, jonka otsikko on "Oikeus yleisölle välittämiseen", määrätään seuraavaa:

"Kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijöillä on, tämän kuitenkaan rajoittamatta Bernin yleissopimuksen 11 artiklan 1 kappaleen ii kohdan, 11 bis artiklan 1 kappaleen i ja ii kohdan, 11 ter artiklan 1 kappaleen ii kohdan, 14 artiklan 1 kappaleen ii kohdan sekä 14 bis artiklan 1 kappaleen soveltamista, yksinoikeus sallia teostensa mikä tahansa välittäminen yleisölle johtimitse tai ilman johdinta, mukaan lukien teostensa yleisön saataville saattaminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada nämä teokset saatavilleen yksilöllisesti valitsemaansa paikkaan ja valitsemanaan aikana."

14 Euroopan unioni ei ole sopimuspuolena Rooman yleissopimuksessa toisin kuin kaikki unionin jäsenvaltiot, Maltan tasavaltaa lukuun ottamatta.

15 Rooman yleissopimuksen 12 artiklassa, joka liittyy äänitteiden toissijaiseksi kutsuttuun käyttöön, määrätään seuraavaa:

"Jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen monistetta käytetään välittömästi radiolähetykseen tai julkiseen toisintamiseen, tulee käyttäjän maksaa kertakaikkinen, kohtuullinen korvaus esittäville taiteilijoille tai äänitteiden valmistajille taikka molemmille. – –"

Unionin oikeus

16 Päätöksen 94/800 johdanto-osan viimeinen perustelukappale kuuluu seuraavasti:

"[WTO:n] perustamissopimukseen liitteineen ei voi vedota suoraan yhteisön ja jäsenvaltioiden tuomioistuimissa."

17 Direktiivi 92/100 on kodifioitu ja kumottu vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2006/115/EY (EUVL L 376, s. 28), joka on tullut voimaan 16.1.2007.

18 Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-ajan vuoksi pääasiaan sovelletaan kuitenkin direktiiviä 92/100.

19 Direktiivin 92/100 johdanto-osan seitsemäs perustelukappale kuuluu seuraavasti:

"Tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja; mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille."

20 Kyseisen direktiivin johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä olisi lähennettävä siten, ettei synny ristiriitaa niiden kansainvälisten yleissopimusten kanssa, joihin useiden jäsenvaltioiden tekijänoikeudet ja lähioikeudet perustuvat."

21 Direktiivin 92/100 8 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta varmistaakseen, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.

3. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yleisradio-organisaatioilla on yksinoikeus sallia tai kieltää lähetystensä uudelleen tapahtuva yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä sekä lähetystensä välittäminen yleisölle, jos tämä välittäminen tapahtuu paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy pääsymaksua vastaan.”

22 Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta, jolla voidaan varmistaa, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja varmistaa, että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.”

23 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 15 ja 25 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(15) [WIPOn] piirissä joulukuussa 1996 järjestetty diplomaattikokous hyväksyi kaksi uutta sopimusta, WIPOn tekijänoikeussopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen – –. Tämän direktiivin avulla edistetään myös eräiden uusien kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanoa.

– –

(25) Tekijänoikeuden suojaamien teosten ja lähioikeuksien suojaaman aineiston tilauksesta verkoissa tapahtuvan siirron suojan luonnetta ja tasoa koskeva oikeudellinen epävarmuus olisi poistettava säätämällä yhdenmukaisesta suojasta yhteisön tasolla. Olisi tuotava selvästi esille, että kaikilla tässä direktiivissä tunnustetuilla oikeudenhaltijoilla olisi oltava yksinoikeus saattaa vuorovaikutteisin tilauksesta tapahtuvin siirroin yleisön saataviin tekijänoikeudella suojattuja teoksia tai mitä tahansa muuta suojattua aineistoa. Tällaiselle tilauksesta tapahtuvalle vuorovaikutteiselle siirrolle on ominaista, että yleisöön kuuluvat henkilöt voivat saada teoksen tai muun suojatun aineiston saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.”

24 Direktiivin 2001/29 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää langallinen tai langaton yleisön saataviin saattaminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada suojattu aineisto saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, on:

a) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

b) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

c) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

d) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainitut oikeudet eivät sammu tässä artiklassa säädetyllä tavalla tapahtuvan yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen yhteydessä."

Kansallinen lainsäädäntö

25 Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojaamisesta 22.4.1941 annetun Italian lain nro 633 (legge n° 633 recante protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio; GURI nro 166, 16.7.1941), sellaisena kuin se on muutettuna tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY täytäntöönpanemisesta 9.4.2003 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 68 (decreto legislativo n° 68, attuazione della direttiva 2001/29/CE sull'armonizzazione di taluni aspetti del diritto d'autore e dei diritti connessi nella società dell'informazione) (GURI, Supplemento ordinario nro 87, 14.4.2003), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä vuoden 1941 tekijänoikeuslaki), 72 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Sanotun rajoittamatta tekijälle I osan nojalla kuuluvia oikeuksia, äänitetuottajalla on seuraavissa pykälissä säädetyn ajan ja niissä säädetyillä ehdoilla yksinoikeus

a) sallia suora tai epäsuora, tilapäinen tai pysyvä kappaleen valmistaminen äänitteestään millä tahansa tavalla ja missä tahansa muodossa kokonaisuudessaan tai osittain ja millä tahansa kopiointimenetelmällä

b) sallia äänitteidensä kappaleiden levittäminen. Yksinomainen levitysoikeus sammuu Euroopan yhteisön alueella vain, jos tuottaja itse tai joku muu hänen suostumuksellaan myy ensimmäistä kertaa äänitteen sisältävän tallenteen jossakin jäsenvaltiossa

c) sallia äänitteidensä kappaleiden vuokraaminen ja lainaaminen. Tämä oikeus ei sammu kopioiden myynnin tai missä tahansa muodossa tapahtuvan levityksen yhteydessä

d) sallia äänitteidensä saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada äänitteet saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana. Tämä oikeus ei sammu minkään yleisön saataviin saattamisen yhteydessä."

26 Vuoden 1941 tekijänoikeuslain 73 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on korvattuna edellä mainitun asetuksen nro 68 12 §:llä, säädetään seuraavaa:

"Äänitetuottajalla sekä äänitteisiin tallennetun tai jäljennetyn esityksen esittäjillä on, heille kuuluvista levitys-, vuokraus- ja lainausoikeuksista riippumatta, oikeus korvaukseen äänitteiden käytöstä kaupalliseen tarkoitukseen elokuvan välityksellä, radioitse tai televisioitse, mukaan luettuna äänitteiden välittäminen yleisölle satelliitin välityksellä, julkisissa tanssiaisissa, julkisissa tiloissa ja äänitteiden minkä tahansa muun julkisen käytön yhteydessä. Tämä oikeus kuuluu tuottajalle, joka jakaa korvauksen asianomaisten esittäjien kanssa."

27 Vuoden 1941 tekijänoikeuslain 73 bis §:ssä, sellaisena kuin se on lisättynä 16.11.1994 annetun asetuksen (decreto legislativo) nro 685 (decreto legislativo n° 685, attuazione della direttiva 92/100/CEE concernente il diritto di noleggio, il diritto di prestito e taluni diritti connessi al diritto d'autore in materia di proprieta intellettuale) 9 §:llä, säädetään seuraavaa:

"1. Esittäjillä ja käytetyn äänitteen tuottajalla on oikeus kohtuulliseen korvaukseen silloinkin, kun 73 §:ssä tarkoitetulla käytöllä ei ole kaupallista tarkoitusta.

2. Jollei asianomaisten kesken ole toisin sovittu, kyseinen korvaus määräytyy, maksetaan ja jaetaan [vuoden 1941 tekijänoikeuslain soveltamisesta annetun] asetuksen säännösten mukaan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

28 SCF huolehtii siihen liittyneiden äänitetuottajien valtuuttamana kyseisten tuottajien lähioikeuskorvauksien hallinnoinnista, perinnästä ja jakamisesta Italiassa ja Italian alueen ulkopuolella.

29 SCF oli asiamiehen ominaisuudessa neuvotellut Italian hammaslääkäriliiton (Associazione Nazionale Dentisti Italiani) kanssa yleissopimuksen tekemisestä vuoden 1941 tekijänoikeuslain 73 §:ssä tai 73 bis §:ssä tarkoitetun kohtuullisen korvauksen määrittämiseksi missä tahansa – myös itsenäisten ammatinharjoittajien vastaanotoilla – tapahtuvasta äänitteiden välittämisestä yleisölle.

30 Näiden neuvottelujen jäätyä tuloksettomiksi SCF nosti 16.6.2006 Tribunale di Torinossa Del Corsoa vastaan kanteen, jossa tuomioistuinta vaadittiin toteamaan, että hän oli soittanut yksityisellä hammaslääkärin vastaanotollaan Torinossa taustamusiikkina suojattuja äänitteitä ja että tämä toiminta oli vuoden 1941 tekijänoikeuslaissa sekä kansainvälisessä oikeudessa ja unionin oikeudessa tarkoitettua äänitteiden välittämistä yleisölle ja siten toimintaa, josta oli maksettava kohtuullinen korvaus.

31 Vastineessaan Del Corso vetosi muun muassa siihen, että hänen vastaanotollaan soinut musiikki oli yleisradioitua ja että SCF voi vedota tekijänoikeuksiin vain käytettäessä äänitteen sisältävää tallennetta, sillä yleisradioidun teoksen kuuntelusta perittävää korvausta ei ollut velvollinen maksamaan kuulija vaan kyseisen radio- tai televisio-ohjelman lähettäjä. Vuoden 1941 tekijänoikeuslaissa äänilevystä maksettava korvaus nimittäin erotetaan nimenomaisesti radiovastaanottimen käytöstä maksettavasta korvauksesta.

32 Del Corso vetosi joka tapauksessa siihen, ettei nyt esillä olevassa asiassa voida soveltaa vuoden 1941 tekijänoikeuslain 73 ja 73 bis §:ää. Nämä pykälät koskevat hänen mukaansa äänitteiden välittämistä yleisölle julkisissa tiloissa ja minkä tahansa muun äänitteiden julkisen käytön yhteydessä. Yksityistä hammaslääkärivastaanottoa ei voida pitää julkisena tilana toisin kuin tiloja, joilla tarjotaan julkisia terveydenhuoltopalveluja.

33 Tribunale di Torino hylkäsi 20.3.2008 antamallaan tuomiolla, jota muutettiin 16.5.2008 annetulla määräyksellä, SCF:n kanteen siksi, ettei jutussa ollut kyse äänitteiden välittämisestä tarkoituksessa, ettei hammaslääkärin vastaanotolla levitetyn musiikin tyypillä ollut merkitystä asiakkaiden valitessa hammaslääkäriä ja ettei kyse ollut vuoden 2003 tekijänoikeuslain 73 bis §:ssä säädetyistä tilanteista, sillä hammaslääkärin vastaanotto oli yksityinen eikä sitä näin ollen voitu rinnastaa julkiseen tai yleisölle avoimeen tilaan, koska potilaat eivät muodostaneet eriytymätöntä yleisöä vaan olivat yksilöitävissä ja pääsivät vastaanotolle normaalisti varaamalla ajan tai joka tapauksessa vain hammaslääkärin suostumuksella.

34 SCF valitti tuomiosta Corte d’appello di Torinoon.

35 Koska Corte d’appello di Torinon mukaan on epäselvää, miten tulee vastata kysymykseen siitä, kuuluuko äänitteiden levittäminen itsenäisten ammatinharjoittajien pitämillä hammaslääkärin vastaanotoilla kansainvälisessä ja unionin lainsäädännössä tarkoitetun ”yleisölle välittämisen” käsitteen piiriin, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko –– Rooman yleissopimus, TRIPS-sopimus –– ja WIPOn esitys- ja äänitesopimus välittömästi sovellettavissa yhteisön oikeusjärjestyksessä?

2) Ovatko edellä mainitut yhdenmukaisen kansainvälisen oikeuden lähteet välittömästi velvoittavia myös yksityisten välisissä suhteissa?

3) Vastaavatko mainittuihin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvät ’yleisölle välittämisen’ käsitteet direktiivien [92/100] ja [2001/29] mukaisia käsitteitä ja jos eivät, mikä lähteistä on ensisijainen?

4) Onko äänitteiden maksuton levittäminen itsenäisten ammatinharjoittajien pitämillä hammaslääkärin vastaanotoilla potilaille siten, että nämä kuuntelevat niitä omasta tahdostaan riippumatta, direktiivin [2001/29] 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua 'yleisölle välittämistä' tai 'yleisön saataville saattamista'?

5) Antaako tällainen levittäminen äänitetuottajille oikeuden korvaukseen?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

36 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa kysymyksessään, jotka on syytä tutkia yhdessä, pääasiallisesti ensinnäkin, ovatko Rooman yleissopimus, TRIPS-sopimus ja WIPOn esitys- ja äänitesopimus välittömästi sovellettavissa unionin oikeusjärjestyksessä ja voivatko myös yksityiset vedota niihin välittömästi. Sitten se tiedustelee, vastaako näissä kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettu yleisölle välittämisen käsite direktiivien 92/100 ja 2001/29 käsitettä, ja mikäli tähän viimeiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, mille oikeuslähteelle on annettava etusija .

37 Ensinnäkin siitä kysymyksestä, ovatko Rooman yleissopimus, TRIPS-sopimus ja WIPOn esitys- ja äänitesopimus välittömästi sovellettavissa unionin oikeusjärjestyksessä, on heti aluksi muistutettava, että SEUT 216 artiklan 2 kohdan mukaan "unionin tekemät sopimukset sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita".

38 Unioni on allekirjoittanut ja hyväksynyt TRIPS-sopimuksen päätöksellä 94/800 ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen päätöksellä 2000/278. Näin ollen nämä molemmat sopimukset sitovat unionia ja jäsenvaltioita.

39 Lisäksi unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tekemän sopimuksen määräykset ovat unionin oikeusjärjestyksen erottamaton osa (asia 181/73, Haegeman, 30.4.1974, Kok., s. 449, Kok. Ep. II, s. 283, 5 kohta; asia 12/86, Demirel, tuomio 30.9.1987, Kok., s. 3719, Kok. Ep. IX, s. 177, 7 kohta ja asia C-301/08, Bogiatzi, tuomio 22.10.2009, Kok., s. I-10185, 23 kohta), ja näin ollen ne ovat siinä sovellettavissa.

40 Näin on TRIPS-sopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen laita.

41 Rooman yleissopimuksesta on syytä todeta, ettei unioni ole sen sopimuspuolena eikä unionin toisaalta voida katsoa tulleen kyseisen sopimuksen soveltamisalalla jäsenvaltioiden tilalle jo senkään takia, että kaikki jäsenvaltiot eivät ole mainitun yleissopimuksen sopimuspuolia (ks. analogisesti asia C-188/07, Commune de Mesquer, tuomio 24.6.2008, Kok., s. I-4501, 85 kohta).

42 Rooman yleissopimuksen määräykset eivät näin ollen ole unionin oikeusjärjestyksen osa.

43 Toiseksi kysymyksestä, onko yksityisten mahdollista vedota suoraan TRIPS-sopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen määräyksiin, on tärkeää muistuttaa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ei riitä, että ne ovat unionin oikeusjärjestyksen osa. Tämän lisäksi vaaditaan, että kyseiset määräykset ovat sisällöltään ehdottomia ja riittävän täsmällisiä ja etteivät niiden luonne ja rakenne estä suoraa vetoamista (ks. vastaavasti em. asia Demirel, tuomion 14 kohta; asia C-162/96, Racke, tuomio 16.6.1998, Kok., s. I-3655, 31 kohta ja asia C-344/04, IATA ja ELFAA, tuomio 10.1.2006, Kok., s. I-403, 39 kohta).

44 Ensimmäinen edellytys täyttyy, kun vedotut määräykset sisältävät selvän ja täsmällisen velvoitteen, jonka täytäntöönpano tai oikeusvaikutusten syntyminen ei edellytä muita toimenpiteitä (ks. vastaavasti asia C-213/03, Pêcheurs de l'étang de Berre, tuomio 15.7.2004, Kok., s. I-7357, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-240/09, Lesoochranárske zoskupenie, tuomio 8.3.2011, Kok., s. I-1255, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 TRIP-sopimuksesta on syytä muistuttaa, että päätöksen 94/800 johdanto-osan viimeisessä perustelukappaleessa määrätään, ettei WTO:n perustamissopimukseen eikä sen liitteisiin voida vedota suoraan unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

46 Unionin tuomioistuin on jo todennut, ettei TRIPS-sopimuksen määräyksillä luonteensa ja rakenteensa vuoksi ole välitöntä oikeusvaikutusta, eikä niillä perusteta yksityisille oikeuksia, joihin nämä voisivat välittömästi vedota tuomioistuimessa unionin oikeuden nojalla (ks. vastaavasti asia C-149/96, Portugali v. neuvosto, tuomio 23.11.1999, Kok., s. I-8395, 42–48 kohta; yhdistetyt asiat C-300/98 ja C-392/98, Dior ym., tuomio 14.12.2000, Kok., s. I-11307, 44 kohta ja asia C-245/02, Anheuser-Busch, tuomio 16.11.2004, Kok., s. I-10989, 54 kohta).

47 WIPOn esitys- ja äänitesopimuksesta on todettava, että sen 23 artiklan 1 kappaleessa määrätään, että sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan oikeusjärjestelmiensä mukaisesti ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia kyseisen sopimuksen soveltamisen varmistamiseksi.

48 Tästä seuraa, että WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen määräysten täytäntöönpano tai niillä olevien oikeusvaikutusten syntyminen edellyttää muita toimenpiteitä. Näillä määräyksillä ei näin ollen ole välitöntä oikeusvaikutusta unionin oikeudessa eikä niillä perusteta yksityisille oikeuksia, joihin nämä voisivat välittömästi vedota tuomioistuimessa unionin oikeuden nojalla.

49 Rooman yleissopimuksesta on tärkeää muistuttaa, että WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen mukaan mikään kyseisessä sopimuksessa ei vähennä olemassa olevia velvoitteita, joita sopimuspuolilla on toisiaan kohtaan Rooman yleissopimuksen perusteella.

50 Tästä seuraa, että vaikka unioni ei olekaan Rooman yleissopimuksen sopimuspuoli, sillä on kuitenkin WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen nojalla velvollisuus olla rajoittamatta jäsenvaltioille kyseisen yleissopimuksen nojalla kuuluvia velvoitteita. Rooman yleissopimuksella on näin ollen välillisiä oikeusvaikutuksia unionissa.

51 Kolmanneksi siitä kysymyksestä, joka liittyy yhtäältä TRIPS-sopimuksessa, WIPOn esitys- ja äänitesopimuksessa ja Rooman yleissopimuksessa sekä toisaalta direktiiveissä 92/100 ja 2001/29 tarkoitettujen yleisölle välittämisen käsitteiden välisiin suhteisiin, on tärkeää muistuttaa, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä on tulkittava niin pitkälti kuin mahdollista kansainvälisen oikeuden mukaisesti erityisesti silloin, kun unionin oikeussääntöjen tarkoituksena on nimenomaan panna täytäntöön unionin tekemä kansainvälinen sopimus (ks. mm. asia C-341/95, Bettati, tuomio 14.7.1998, Kok., s. I-4355, 20 kohta ja asia C-306/05, SGAE, tuomio 7.12.2006, Kok., s. I-11519, 35 kohta).

52 Tässä suhteessa on kiistatonta, että – kuten direktiivin 2001/29 johdanto-osan 15 perustelukappaleesta ilmenee – yhtenä tämän direktiivin tavoitteena on panna täytäntöön eräitä uusia velvoitteita, jotka unionilla on WIPOn tekijänoikeussopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen, joilla saman perustelukappaleen mukaan saatetaan tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kansainvälistä suojaa merkittävästi ajan tasalle, perusteella. Kyseisessä direktiivissä olevia käsitteitä on näin ollen tulkittava niin pitkälti kuin mahdollista näiden kahden sopimuksen valossa (ks. vastaavasti asia C-456/06, Peek & Cloppenburg, tuomio 17.4.2008, Kok., s. I-2731, 31 kohta).

53 Direktiivin 92/100 johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee lisäksi, että jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä olisi lähennettävä siten, ettei synny ristiriitaa niiden kansainvälisten yleissopimusten kanssa, joihin useiden jäsenvaltioiden tekijänoikeudet ja lähioikeudet perustuvat.

54 Koska kyseisellä direktiivillä pyritään henkisen omaisuuden tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamiseen tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla tehtyjä, Rooman yleissopimuksen, TRIPS-sopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen kaltaisia merkityksellisiä kansainvälisiä sopimuksia noudattaen, sillä on katsottava luotavan sellainen sääntökokonaisuus, joka soveltuu yhteen näihin sopimuksiin sisältyvien sääntöjen kanssa.

55 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että direktiiveissä 92/100 ja 2001/29 olevia käsitteitä, kuten yleisölle välittämisen käsitettä, on tulkittava kyseisiin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvien vastaavien käsitteiden avulla ja siten, että ne pysyvät yhteensoveltuvina viimeksi mainittujen kanssa, ja tällöin on huomioon otettava myös se asiayhteys, jossa nämä käsitteet esiintyvät, ja henkisen omaisuuden alaa koskevilla merkityksellisillä sopimusmääräyksillä tavoiteltu päämäärä.

56 Edellä esitetyn nojalla ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että

— TRIPS-sopimuksen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen määräykset ovat sovellettavissa unionin oikeusjärjestyksessä

— koska Rooman yleissopimus ei ole unionin oikeusjärjestyksen osa, sitä ei voida soveltaa unionissa, mutta se tuottaa siellä kuitenkin välillisiä oikeusvaikutuksia

— yksityiset eivät voi vedota suoraan Rooman yleissopimukseen, TRIPS-sopimukseen eivätkä WIPOn esitys- ja äänitesopimukseen

— yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava Rooman yleissopimukseen, TRIPS-sopimukseen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimukseen sisältyvien vastaavien käsitteiden avulla ja siten, että se pysyy yhteensoveltuvana viimeksi mainittujen kanssa, ja tällöin on huomioon otettava myös se asiayhteys, jossa nämä käsitteet esiintyvät, ja henkisen omaisuuden alaa koskevilla merkityksellisillä sopimusmääräyksillä tavoiteltu päämäärä.

Neljäs ja viides kysymys

Alustavia huomautuksia

57 Kansallinen tuomioistuin kysyy neljännessä ja viidennessä kysymyksessään, onko äänitteiden maksuton levittäminen itsenäisen ammatin harjoittamisen yhteydessä hammaslääkärin vastaanotoilla potilaille siten, että nämä kuuntelevat niitä omasta tahdostaan riippumatta, direktiivin 2001/29 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä tai yleisön saataville saattamista ja antaako tällainen levittäminen äänitetuottajille oikeuden korvaukseen.

58 Tästä on heti aluksi todettava, että kansallinen tuomioistuin viittaa näiden kysymysten sanamuodossa direktiivin 2001/29 3 artiklan 2 kohdan b alakohtaan, joka liittyy äänitetuottajien yksinoikeuteen sallia tai kieltää äänitteidensä langallinen tai langaton saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

59 Kuten direktiiviä 2001/29 koskevan ehdotuksen (KOM(97) 628) perusteluista, joita kyseisen direktiivin johdanto-osan 25 perustelukappale tukee, ilmenee, kyseisessä säännöksessä mainitulla yleisön saataville saattamisella tarkoitetaan ”tilauksesta tapahtuvaa vuorovaikutteista siirtoa”, jolle on ominaista, että jokainen voi saada teoksen tai muun suojatun aineiston saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

60 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa on kyse ainoastaan hammaslääkärin yksityisvastaanotolla tapahtuvasta musiikin levittämisestä radioitse siellä oleville asiakkaille eikä tilauksesta tapahtuvasta vuorovaikutteisesta siirrosta.

61 Oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että jotta unionin tuomioistuin voisi antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian, unionin tuomioistuimen on tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (asia C-286/05, Haug, tuomio 4.5.2006, Kok., s. I-4121, 17 kohta ja asia C-420/06, Jager, tuomio 11.3.2008, Kok., s. I-1315, 46 kohta).

62 Jotta kansalliselle tuomioistuimelle voitaisiin antaa tällainen hyödyllinen vastaus, unionin tuomioistuin saattaa joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeuden normeja, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole ennakkoratkaisukysymyksissään viitannut (yhdistetyt asiat C-329/06 ja C-343/06, Wiedemann ja Funk, tuomio 26.6.2008, Kok., s. I-4635, 45 kohta ja asia C-145/09, Tsakouridis, tuomio 23.11.2010, Kok., s. I-11979, 36 kohta).

63 Tästä on syytä todeta, että direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdalla pyritään varmistamaan, että käyttäjä maksaa esittäjille ja äänitetuottajille kohtuullisen korvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle.

64 Neljäs ja viides kysymys on näin ollen ymmärrettävä siten, että niissä kysytään pääasiallisesti, onko direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä tulkittava siten, että se kattaa äänitteiden maksuttoman levittämisen itsenäisen ammatin harjoittamisen yhteydessä hammaslääkärin vastaanotoilla potilaille siten, että nämä kuuntelevat niitä omasta tahdostaan riippumatta, ja antaako tällainen levittäminen äänitetuottajille oikeuden korvaukseen.

Tutkittavaksi ottaminen

65 Del Corso katsoo, ettei neljättä ja viidettä kysymystä voida ottaa tutkittaviksi, koska hän ei ole koskaan myöntänyt levittäneensä hammaslääkärin vastaanotollaan radiolaitteellaan suojattuja äänitteitä potilailleen, ja näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska tämän levittämisen edellytyksenä ei ollut, että potilaat olisivat ostaneet pääsylipun.

66 Tästä on tärkeää muistuttaa, että kansallisen – eikä unionin – tuomioistuimen asiana on selvittää pääasian oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat sekä tehdä näistä ne päätelmät, joita sen annettavana oleva ratkaisu edellyttää (ks. asia C-435/97, WWF ym., tuomio 16.9.1999, Kok., s. I-5613, 32 kohta ja asia C-232/09, Danosa, tuomio 11.11.2010, Kok., s. I-11405, 33 kohta).

67 Unionin tuomioistuinten ja kansallisten tuomioistuinten välisessä toimivallanjaossa on nimittäin pääsääntöisesti kansallisen tuomioistuimen asiana tutkia, täyttyvätkö ne tosiseikkoja koskevat edellytykset, joiden perusteella on sovellettava unionin oikeusnormia, kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, ja unionin tuomioistuin voi ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tarvittaessa tehdä täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta tulkinnassa (ks. vastaavasti asia C-424/97, Haim, tuomio 4.7.2000, Kok., s. I-5123, 58 kohta ja yhdistetyt asiat C-22/08 ja C-23/08, Vatsouras ja Koupatantze, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4585, 23 kohta).

68 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, neljäs ja viides kysymys perustuvat siihen tosiseikkoja koskevaan oletukseen, että Del Corso levitti potilailleen suojattuja äänitteitä.

69 Nämä kysymykset on näin ollen syytä ottaa tutkittaviksi, ja niitä on syytä tarkastella kansallisen tuomioistuimen määrittelemän tosiseikaston yhteydessä.

Asiakysymys

70 Yleisölle välittämisen käsitteestä on heti aluksi todettava, että direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdan, joka on pääasian kannalta merkityksellinen säännös, lisäksi se esiintyy myös direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja muun muassa Rooman yleissopimuksen 12 artiklassa, TRIPS-sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa sekä WIPOn esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklassa.

71 Kuten tämän tuomion 55 kohdasta ilmenee, yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava Rooman yleissopimukseen, TRIPS-sopimukseen ja WIPOn esitys- ja äänitesopimukseen sisältyvien vastaavien käsitteiden avulla ja siten, että se pysyy yhteensoveltuvana viimeksi mainittujen kanssa, ja tällöin on huomioon otettava myös se asiayhteys, jossa nämä käsitteet esiintyvät, ja kyseisten sopimusten määräyksillä tavoiteltu päämäärä.

72 On syytä muistuttaa, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana. Kyseinen säännös on WIPOn tekijänoikeussopimuksen 8 artiklan innoittama, ja tämä artikla toistetaan siinä lähes sanasta sanaan.

73 Direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus säätää oikeudesta, jolla pyritään varmistamaan, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Kyseinen säännös on Rooman yleissopimuksen 12 artiklan innoittama, ja tämä artikla toistetaan siinäkin lähes sanasta sanaan (ks. asia C-245/00, SENA, tuomio 6.2.2003, Kok., s. I-1251, 35 kohta).

74 Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa ja direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaa keskenään vertailtaessa ilmenee, että näissä säännöksissä käytettyä yleisölle välittämisen käsitettä ei käytetä samanlaisissa asiayhteyksissä ja että niillä pyritään tosin samankaltaisiin mutta joka tapauksessa toisistaan osittain eroaviin tavoitteisiin.

75 Tekijöillä on nimittäin direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan nojalla luonteeltaan ehkäisevä oikeus, jonka perusteella he voivat puuttua ehkäisevästi sellaiseen yleisölle välittämiseen, johon heidän teostensa mahdolliset käyttäjät saattaisivat ryhtyä, ja kieltää tällaisen välittämisen. Esittäjillä ja äänitteiden tuottajilla sitä vastoin on direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdan nojalla korvauksen luonteinen oikeus, jota ei voida käyttää ennen kuin käyttäjä käyttää tai on jo käyttänyt kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota yleisölle välittämiseen.

76 Erityisesti direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaan nähden tästä seuraa yhtäältä, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä on arvioitava kulloisessakin asiayhteydessä. Sama koskee käyttäjän yksilöintiä ja kysymystä kyseisen äänitteen käytöstä.

77 Toisaalta edellä lausutusta seuraa, että kun direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohtaa sovelletaan teoksen käyttämistilanteessa, kyseisessä säännöksessä tarkoitetaan luonteeltaan olennaisesti taloudellista oikeutta.

78 Kun näin ollen arvioidaan, välittääkö käyttäjä äänitteen yleisölle direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuin tavoin, on tämän tuomion 76 kohdassa mainitun asiayhteyteen pohjautuvan lähestymistavan mukaisesti syytä arvioida tietyn käyttäjän sekä sen henkilöryhmän tilannetta, jolle käyttäjä välittää suojattuja äänitteitä.

79 Tällaisessa arvioinnissa on otettava huomioon useita täydentäviä, epäitsenäisiä ja toisistaan riippuvia arviointiperusteita. Niitä kutakin on näin ollen sovellettava sekä erikseen että yhdessä toistensa kanssa, ja on selvää, että niillä voi erilaisissa todellisissa tilanteissa olla hyvin vaihteleva intensiteetti.

80 Kansallisen tuomioistuimen on näin arvioitava esitettyä tilannetta kokonaisvaltaisesti.

81 Unionin tuomioistuin on jo esittänyt tiettyjä arviointiperusteita direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaan liittyvässä hieman erilaisessa asiayhteydessä.

82 Unionin tuomioistuin on ensinnäkin jo korostanut käyttäjän keskeistä roolia. Se on näin katsonut, että majoitus- ja ravitsemusliikkeen harjoittaja toteuttaa direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun välittämistoimen, kun hän täysin tietoisena menettelynsä seurauksista saattaa toiminnallaan asiakkaidensa saataville suojatun teoksen sisältävän yleisradiolähetyksen. Ilman tätä välittämistoimea kyseiset asiakkaat eivät nimittäin lähtökohtaisesti voisi vastaanottaa lähetettyä teosta,

vaikka he olivat mainitun lähetyksen peittoalueella (ks. vastaavasti em. asia SGAE, tuomion 42 kohta ja yhdistetyt asiat C-403/08 ja C-429/08, Football Association Premier League ym., tuomio 4.10.2011, Kok., s. I-9083, 195 kohta).

83 Toiseksi unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt yleisön käsitteeseen erottamattomasti kuuluvia osatekijöitä.

84 Unionin tuomioistuin on todennut tästä, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa mainitulla yleisöllä tarkoitetaan rajoittamatonta määrää potentiaalisia vastaanottajia ja että henkilöitä on lisäksi oltava varsin huomattava määrä (ks. vastaavasti asia C-89/04, Mediakabel, tuomio 2.6.2005, Kok., s. I-4891, 30 kohta; asia C-192/04, Lagardère Active Broadcast, tuomio 14.7.2005, Kok., s. I-7199, 31 kohta ja em. asia SGAE, tuomion 37 ja 38 kohta).

85 Yleisön ”rajoittamattomasta määrästä” on ensiksi todettava, että WIPOn sanastossa olevan ”yleisölle lähettämisen (yleisölle välittämisen)” käsitteen määritelmän – joka tosin ei ole oikeudellisesti sitova mutta joka kuitenkin auttaa yleisön käsitteen tulkinnassa – mukaan sillä tarkoitetaan teoksen saattamista millä tahansa asianmukaisella tavalla yleisesti kenen tahansa henkilöiden – eikä vain tiettyjen yksityiseen ryhmään kuuluvien henkilöiden – saataville.

86 Arviointiperusteella, jonka mukaan ”henkilöitä on oltava varsin huomattava määrä”, on tarkoitus ilmaista, että yleisön käsitteelle on ominaista tietty vähimmäistaso, jolla tämän käsitteen piiristä suljetaan pois liian pieni tai merkityksetön henkilöjoukko.

87 Mainittujen henkilöiden määrää määrittäessään unionin tuomioistuin on ottanut huomioon ne kumulatiiviset vaikutukset, joita teosten saattamisella potentiaalisten vastaanottajien saataville on (ks. em. asia SGAE, tuomion 39 kohta). Tässä suhteessa ei ole ainoastaan tärkeää tietää, kuinka monen henkilön saatavilla sama teos on samanaikaisesti, vaan myös, kuinka monen heistä saatavilla se on peräkkäin.

88 Kolmanneksi unionin tuomioistuin on edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Football Association Premier League ym. antamansa tuomion 204 kohdassa katsonut, ettei se, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla yleisölle välittämisellä tavoitellaan voittoa, ole vailla merkitystä.

89 Näin on oltava sitäkin suuremmalla syyllä silloin, kun kyseessä on direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu oikeus kohtuulliseen korvaukseen, koska tämä oikeus on luonteeltaan olennaisesti taloudellinen.

90 Unionin tuomioistuin on erityisesti jo todennut, että toimintaa, jossa majoitusliikkeen harjoittaja järjestää asiakkailleen mahdollisuuden saada yleisradioitu teos saatavilleen, on pidettävä sellaisena lisäpalvelujen tarjoamisena, jonka tavoitteena on tietyn hyödyn saaminen tästä toiminnasta, koska kyseisen palvelun tarjoaminen vaikuttaa hotellin luokitukseen ja siten huoneiden hintaan. Unionin tuomioistuin on samankaltaisella tavalla katsonut, että ravitsemusliikkeen harjoittaja lähettää yleisradioituja teoksia hyötymistarkoituksessa ja että tämä vaikuttaa siihen, miten usein tässä liikkeessä käydään, ja lopulta siihen, millainen sen taloudellinen tulos on (ks. vastaavasti em. asia SGAE, tuomion 44 kohta ja em. yhdistetyt asiat Football Association Premier League ym., tuomion 205 kohta).

91 Tausta-ajatuksena on näin ollen yhtäältä, että käyttäjä haluaa välittää lähetykset juuri tälle yleisölle, ja toisaalta, että tämä yleisö on tavalla tai toisella vastaanottavainen käyttäjän välittämille lähetyksille eikä saa niitä saatavilleen vain sattumalta.

92 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa kysymystä siitä, onko toiminta, jossa hammaslääkäri levittää äänitteitä taustamusiikkina potilaidensa läsnä ollessa, direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä, on tarkasteltava muun muassa näiden arviointiperusteiden nojalla.

93 Vaikka kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on lähtökohtaisesti – kuten edellä 80 kohdassa todetaan – päättää, onko asia näin tietyssä yksittäistapauksessa, ja arvioida tämän osalta lopullisesti tosiseikkoja, on syytä todeta, että unionin tuomioistuimella on käytössään kaikki tarvittavat tiedot sen arvioimiseksi, onko nyt käsiteltävässä asiassa kyse tällaisesta yleisölle välittämisestä.

94 Aluksi on syytä todeta, että – samoin kuin edellä mainitussa asiassa SGAE ja edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Football Association Premier League ym. – hammaslääkärin potilaat, vaikka he olisivatkin äänisignaalien peittoalueella, voivat kuulla äänitteet vain sen vuoksi, että tämä on ollut hammaslääkärin tarkoituksena. Hammaslääkärin tarkoituksena on näin ollen katsottava olleen levittää näitä äänitteitä.

95 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen hammaslääkärin asiakkaista on tärkeää todeta, että nämä muodostavat yleensä kokoonpanoltaan hyvinkin vakiintuneen henkilökokonaisuuden ja siis määritettävissä olevan potentiaalisten vastaanottajien kokonaisuuden, koska muut henkilöt eivät lähtökohtaisesti pääse ensin mainitun hoitoon. He eivät näin ollen ole ”yleisesti ketä tahansa henkilöitä” siten kuin edellä 85 kohdassa esitetyssä määritelmässä tarkoitetaan.

96 Niiden henkilöiden, joiden kuultavaksi hammaslääkäri saattaa levittämänsä äänitteen, tämän tuomion 84 kohdassa mainitun määrän merkityksestä on todettava, että koska nämä henkilöt ovat hammaslääkärin asiakkaita, heidän määrällään on vain vähän – jos ollenkaan – merkitystä siitä syystä, että hänen vastaanotollaan samanaikaisesti läsnä olevien henkilöiden piiri on yleensä hyvin suppea. Vaikka lisäksi nämä kukin vuorollaan läsnä olevat asiakkaat saapuvat toinen toisensa jälkeen, he eivät kuitenkaan pääsääntöisesti kuule samoja äänitteitä, etenkään yleisradioituina.

97 Lopuksi ei voida kiistää, että pääasiassa esillä olevan kaltaisessa tilanteessa potilaidensa läsnä ollessa äänitteitä taustamusiikkina levittävä hammaslääkäri ei voi järkevästi odottaa, että vastaanotettava asiakaskunta lisääntyisi pelkästään tämän levittämisen vuoksi, eikä hän voi korottaa antamiensa hoitojen hintoja. Kyseinen levittäminen sinänsä ei näin ollen millään tavoin vaikuta kyseisen hammaslääkärin tuloihin.

98 Hammaslääkärin asiakkaat nimittäin tulevat hammaslääkärin vastaanotolle ainoastaan hoidettaviksi, eikä äänitteiden levittäminen ole hammashoitoihin kiinteästi kuuluva osa. He kuulevat tiettyjä äänitteitä satunnaisesti ja tahdostaan riippumatta aina sen mukaan, millä hetkellä he saapuvat vastaanotolle, miten pitkään he siellä odottavat ja minkä luonteista hoitoa he saavat. Näin ollen ei voida olettaa, että hammaslääkärin normaali asiakas olisi vastaanottavainen kyseiselle levittämiselle.

99 Kyseisellä levittämisellä ei näin ollen – toisin kuin tämän tuomion 90 kohdasta ilmenevä peruste edellyttää – tavoitella voittoa.

100 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen hammaslääkäri, joka vastaanotollaan levittää äänitteitä maksutta niitä omasta tahdostaan riippumatta kuunteleville asiakkailleen, ei toteuta direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä.

101 Tästä seuraa, että direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa käyttäjän maksettavalle kohtuulliselle korvaukselle asetettu edellytys eli se, että viimeksi mainittu toteuttaa tuossa säännöksessä tarkoitetun yleisölle välittämisen, ei täyty pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.

102 Neljänteen ja viidenteen kysymykseen on näin ollen vastattava siten, että direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava siten, ettei se kata pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella hammaslääkärin vastaanotolla itsenäisen ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa äänitteiden maksutonta levittämistä asiakaskunnalle, joka kuuntelee niitä omasta tahdostaan riippumatta. Tällainen levittäminen ei näin ollen anna äänitetuottajille oikeutta korvaukseen.

Oikeudenkäyntikulut

103 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Marrakeshissa 15.4.1994 allekirjoitetun Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka on hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY, liitteenä 1 C olevan teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen ja Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) esitys- ja äänitesopimuksen määräykset ovat sovellettavissa unionin oikeusjärjestyksessä.**

   Koska esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta Roomassa 26.10.1961 tehty kansainvälinen yleissopimus ei ole unionin oikeusjärjestyksen osa, sitä ei voida soveltaa unionissa, mutta se tuottaa siellä kuitenkin välillisiä oikeusvaikutuksia.

   Yksityiset eivät voi vedota suoraan edellä mainittuihin kansainvälisiin sopimuksiin.

   Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetussa neuvoston direktiivissä 92/100/ETY ja tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/29/EY olevaa yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava edellä mainittuihin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvien vastaavien käsitteiden avulla ja siten, että se pysyy yhteensoveltuvana viimeksi mainittujen kanssa, ja tällöin on huomioon otettava myös se asiayhteys, jossa kyseinen käsite esiintyy, ja henkisen omaisuuden alaa koskevilla merkityksellisillä sopimusmääräyksillä tavoiteltu päämäärä.

2) **Direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava siten, ettei se kata pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella hammaslääkärin vastaanotolla itsenäisen ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa äänitteiden maksutonta levittämistä asiakaskunnalle, joka kuuntelee niitä omasta tahdostaan riippumatta. Tällainen levittäminen ei näin ollen anna äänitetuottajille oikeutta korvaukseen.**

Allekirjoitukset